

פסח

ולא תטמאו בהם - ונטמאתם במ (יא, מג)

איך יתכן לעבור בארובה ולהישאר נקי

היצר הרע סובב כזבוב טורדני, רובץ על דלתי הלב ומפתה, דלתי התיבה אינם נעולות והפיתוי גדול. האדם קטן ומלחמותיו גדולות והוא שואל את עצמו: מה כבר יזיק ראייה אחת, או דבר אחד של טומאה? אותי זה לא יקלקל! אבל זו טעות, טעות מרה שהמחיר עליה רח"ל נורא נוראות...

הסיפור הבא אותו סיפר אחד הרבנים יבהיר את הרעיון היטב: מעשה היה בכומר שפגש את אחד מיהודי העיירה וביקש ממנו ללמדו גמרא, השיב לו היהודי, "דומני שלא תבין את לימוד הגמרא". לאחר שהכומר הפציר ביהודי, החליט זה האחרון לערוך לו מבחן מקדים. "שני אנשים נופלים דרך ארובה, אחד יוצא מלוכלך והשני נקי, מי מבין שניהם הולך להתרחץ?" שאל היהודי. "פשוט מאוד, המלוכלך יתרחץ והנקי לא".

אמרתי לך שלא תצליח להבין, עונה לו היהודי, בדיוק להיפך - הנקי מסתכל על המלוכלך, חושב שגם הוא מלוכלך והולך להתרחץ ואילו המלוכלך מסתכל על הנקי וחושב שגם הוא נקי ואינו הולך להתרחץ...

"שאל שאלה אחרת" - הפציר הכומר. "טוב, שני אנשים נופלים דרך ארובה, אחד יוצא מלוכלך והשני נקי, מי מבין שניהם הולך להתרחץ?" פשוט מאוד עונה הכומר, "הנקי מסתכל על המלוכלך, חושב שגם הוא מלוכלך והולך להתרחץ, ואילו המלוכלך חושב שהוא נקי ולא הולך להתרחץ".

"שוב טעות!" אומר היהודי, "אמרתי לך שלא תבין, הנקי מסתכל במראה, רואה שהוא נקי ולא הולך להתרחץ, ואילו המלוכלך רואה שהוא כן מלוכלך והולך להתרחץ".

"אבל לא אמרת שיש שם מראה?" התגונן הכומר.

"זה מה שאמרתי לך, אתה לא יכול להבין, לפי הגמרא צריך לחשוב על כל האפשרויות". הכומר נאנח ומבקש שאלה נוספת.

"פעם אחרונה" - אומר היהודי ושואל, "שני אנשים נופלים דרך ארובה, אחד יוצא נקי והשני מלוכלך, מי הולך להתרחץ?"

"זה נורא פשוט" - מחייך הכומר, "אם אין שום מראה - הנקי מסתכל על המלוכלך, חושב שגם הוא מלוכלך והולך להתרחץ, המלוכלך לעומת זאת מסתכל על הנקי חושב שגם הוא נקי ולא הולך להתרחץ. אם יש שם מראה - הנקי מסתכל במראה, רואה שהוא נקי ולא הולך להתרחץ, המלוכלך מסתכל ורואה שהוא מלוכלך והולך להתרחץ".

אמר לו היהודי, "אמרתי לך, שדומני שלא תצליח להבין, תסביר לי איך יכול להיות ששני אנשים יפלו דרך ארובה - אחד יצא מלוכלך והשני נקי...?!"
אי אפשר להתעסק בבובץ, להיכנס לארובה מפויחת, מבלי להתלכלך, משהו מהלכלוך דבק בך, בבגדיך. גם אם תזהר, ותאמר אני יודע לשמור על עצמי.

זהו מחויב המציאות, מי שלא נזהר במאכלות אסורות, או מראיות אסורות, מי שקורא מאמרים פסולים, מי

פסח

ששומע משפטים, ומילים מהרחוב. משהו דבק בו מכל זה. נשמתו הטהורה, מוכתמת. ואיננה יכולה להיות כלי קבול לתורה ויראה הקדושה.

אין הדברים אמורים רק במגע עם הטומאה עצמה, אלא גם במגע עם אנשים טמאים, שלכן הזהירו חכמינו זכרונם לברכה להתרחק מחברים רעים, ואל יאמר האדם וכי מה יכולים כבר חברים מבחוץ להשפיע עלי, ואולי אני הוא זה שישפיע עליהם, וכו' וכו' וכו', טענות ומענות מבית מדרשו של היצר הרע.

על כך סיפר רבינו הבן איש חי רבינו יוסף חיים זצ"ל. מעשה באדם שהתגורר בעיר שאנשיה לצים ומושחתים, קלים ופוחזים. משהגיעה בתו לפירקה עלה אל הישיבה בעיר הגדולה, ובחר באחד ממצויני התלמידים כחתנו. קצב לו מזונות על שולחנו, והכין לו חדר מלא ספרים. אמר לו: "דע לך שהעיר מושחתת ואנשים רשעים, אל תתחבר איתם. הסתגר בחדרך, ועסוק בתורה!"

קשתה ההתבודדות על החתן. אמר לחותנו: "התורה נמשלה לאור, ומעט מן האור דוחה הרבה מן החושך. אם אתחבר איתם, אקרבם לתורה והם לא יקלקלוני". הזהירו החותן ולא הועיל. החתן התחבר עם נערי העיר ופוחזיה, והחותן הבחין לחרדתו שההתחברות נותנת בו אותותיה.

יום אחד פנה אל חתנו: "שאלה לי בהלכה. אין ספק שתדע להורות בו".

"הנני ואשמע", אמר החתן. סיפר: "העוזרת הנכריה הביאה מביתה בשר פיגולים. ביקשה לחממו, והניחה אותו לשעה קלה בסיר. אין זה מסתבר שחתיכה כה קטנה תאסור את כל התבשיל".

חיך החתן: "אין כאן מקום לסברות, ההלכה נחרצת". ביקש לראות את הסיר והתבשיל ואת חתיכת בשר הפיגולים, ופסק: "טריפה! עליך לשפוך תכולת הקדירה ולהגעילה!"

"מה, בגלל חתיכה כה קטנה!" תמה החותן. "אכן כן, יש בה ב'נותן טעם!" הסביר החתן.

"אם הלכה היא, נקבל", הצדיק החותן את הדין. "אך מה תאכל היום, אם סעודת הצהריים נטרפה!"

משך החתן כתפיו: "אוכל משיירי ארוחת הבוקר, לא נורא". שב החתן לספריו, וכעבור שעה נקרא לסעודה. בא, והנה השולחן ערוך לסעודה בשרים דשנה. "מאין הבשר", חקר בחשד.

"תנוח דעתך", הרגיעו החותן בחיור. מצאתי עצה להכשיר את התבשיל כיוון שהורית שחתיכה קטנה של בשר פיגולים בכוחה להטריפו, הלכתי לאטליז וקניתי חתיכה גדולה עוד יותר של בשר כשר ושמתייה בסיר לזמן ארוך עוד יותר, והיא הכשירה את התבשיל", סיים בחיור ניצחון.

החתן זועזע: "איזו בורות, איזו עם - ארצות! הנשמע כדבר הזה?! מאימתי יכול בשר כשר להכשיר קדירה טריפה? בשר טרף - מטריף, אבל בשר כשר אינו מכשיר!"

"כך?! השתאה החותן. "ודאי שכך הוא - אך מדוע כשאני טוען זאת נגדך השכם והערב, שהחבורה הטריפה תטריף אותך ואתה לא תהפוך אותה לכשירה, עומד אתה על דעתך?! ופני החתן חפו..."

יתירה מזאת לא רק שטומאה מטמאה, אלא במשך הזמן האדם מתרגל לטומאה ואינו יודע שטמא הוא כדי להיטהר, הרחוב בוער, מבול שוטף בחוץ, צחנה נודפת למרחקים, רע, רע מאוד...

פסח

לא חדש הוא נושא זה, כבר דשו בו רבים, ומבית מדרשו של החפץ חיים יצא המשל הבא: כבר אמרו חז"ל "אי אפשר לעולם בלא בסם ובלא בורסי, אשרי מי שאומנתו בוסמי, אוי לו למי שאומנתו בורסי".

ברחובה של עיר במקום רחב ומאור שכנה לה חנות הבשמים, שלט גדול ומאיר עיניים תלוי היה מעל לחנות מכריז בפני כל עובר ושב כי כאן אפשר לרכוש את מיטב מיני הבשמים, אולם לא השלט הוא זה שמשך את הלקוחות, הללו באו דווקא בעקבות הריח, שכן ריחם של מיני הבשמים נודף היה למרחוק ומושך את העוברים ושבים להיכנס אל החנות ולרכוש בשמים.

מאושר היה בעל החנות בפרנסתו, הרוויח כדי לחמו בכבוד, וציפה שכך ימשכו הדברים לאורך ימים, כך ציפה אולם לא כך היה...

באחד הימים הגיע לחנותו בשעת בוקר מוקדמת כהרגלו, ובמקום להריח את ריח הבשמים הטוב והמוכר עולה באפו ריח בלתי נסבל, ליד חנות הריחנית שלו חונה משאית גדולה וממנה נפרקים בזה אחר זה ארגזים נודפי צחנה וסרחון, לתדהמתו הרבה מתברר לו כי באולם הריק הצמוד לחנותו עומד לקבוע בורסקי את מפעל העורות שלו...

איסטניס הוא ידידנו הבשם ואת סרחון העורות אינו מסוגל לסבול, אך לא זה מה שמטריד אותו ברגעים אלו, מטרידה אותו העובדה כי מעתה ידירו אנשים את רגליהם מחנותו, שכן מי הוא זה אשר יתקרב לחנות בשמים אשר ריחות סרחון סובבים סביבה... הוא מתלונן, הוא מוחה, הוא צועק, אך מאום לא עוזר אלו הם העובדות.

וכך יושב לו הבשם בחנותו הריקה מקונים שהדירו את רגליהם, יושב והקבס עולה ממעיו, אין הוא מסוגל להריח את הריח הנורא, הדלת שתמיד היתה פתוחה לרווחה, סגורה ואטומה, ובכל זאת עולים להם ריחות העורות ומתגברים על ריחות הבשמים, כך יום אחר יום, עד שביום מן הימים הוגפו התריסים ועל הדלת בתלה שלט גדול ומאיר עיניים "למכירה".

לא עברו דקות ספורות וממפעל העורות הגיח הבורסקי לבוש סינר מטונף ונודף ריחות מחליאים, מחייך הוא בפה מלא ובפיו הצעה: "הבה ונהיה שותפים, נפרוץ את הקיר המפריד בין המפעל לחנות ונעבוד יחדיו", הבשם מעקם את אפו בסלידה אינו מסוגל אפילו לחשוב על הרעיון הנודף סרחון, ובכל זאת הוא אומר "תן לי לחשוב על הרעיון".

לא, הוא לא מסוגל להתחבר לרעיון מטונף זה, הוא מחליט למכור את חנותו למרבה המחיר ולנסות את מזלו במקום אחר, שם יודא מראש שאין שום אפשרות לשכנות עם סרחון מכל סוג שהוא. אולם הימים חולפים ואיש אינו מתעניין בקניית החנות, הריחות מרחיקים כל עסקה אפשרית והופכים אותה לבלתי אפשרית. ובינתיים פרנסה אין, ההוצאות רבות והחובות כבר למעלה מראש, הרבה ברירה אין בידו, הן בני ביתו תלויים בו, וכשאפו סגור באמצעות שתי אצבעותיו המחזיקות בו הדק היטב ניגש הוא אל הבורסקי ומביע את הסכמתו לרעיון.

תוך שעה קלה נפרץ הקיר בין שתי החנויות, הבשם עוטה סינר וניגש לבחוש בסיד, כשפניו מביעות סלידה עמוקה. הבורסקי מביט ברחמים על שותפו האיסטניס ונד בראשו, והבשם ממשיך במלאכתו החדשה בלית ברירה. כך ביום הראשון. וביום השני פחתה במעט תחושת הסלידה, וביום השלישי היו כבר הריחות נסבלים יותר, וביום הרביעי היה זה אך ריח רע ולא צחנה, וביום החמישי כבר נשם מלא ראותיו כמו היה עומד בחנות הבשמים.

פסח

תקופה ארוכה עברה, החובות כוסו זה מכבר, וצרור החסכונות גדל והלך. וכשהגיעו החסכונות לסכום נכבד באה אשת החיל והצעה בפיה, "קח את סכום הכסף אותו חסכת ופתח בו חנות בשמים גדולה במרכז העיר"... והבשם לשעבר מעווה פניו בסלידה ואומר: "איני סובל את אותם אנשים רכרוכיים שאינם מסוגלים לשאוף אויר פשוט זקוקים לניחוחם של בשמים..."

הבנתם ? על כך הזהיר הכתוב ואומר: "ולא תטמאו בהם - ונטמאתם בהם". אל נא תנסו להתקרב לצחנה, עלולים אתם להתרגל...

מקור: ניצוצות